

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sapientissima Dei Mvndvm Regentis Gvbernatio; Ex qua
pendent, quæ vulgò in Casv, Fortvna, Fato, Esse Pvtantvr**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1645

§. 3. Lupoldi comitis eiúsq[ue] filij Henrici, admirabilis Fortuna, & afflicti
Causus incertiq[ue] eue[n]tu læto certoq[ue] à Numine terminati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52314)

minis pariter placans, & deuitans Imperatoris.

§. III.

Lupoldi comitis eiusq̄, Fily Henrici admirabilis Fortuna, & afflicti Casus incertiq̄, euentu lato certoq̄, à Numine terminati.

Deut. 32°
39.

Hic nunc attendite, quàm verè dixerit Deus: *Ego occidam, & ego viuere faciam; percutiam, & ego sanabo: & non est, qui de manu mea possit eruere.* Comes Lupoldus in aula penè fuit occisissimus; in silua tutissimus; sed diuina sapientia, in orbe terrarum, mirabiliter ludente, mox iterum percussus, iterum sanatus fuit; neque fuit tanta Imperatoris potentia, quæ posset eum de protegente cælesti manu extrahere. Texerat iam aliquanto tempore Lupoldum latebra sua satis. Sed quid semper tectum manet? Delectabatur Imperator venatione, quæ eum in intima non rarò nemora pertraxit. Aliquando igitur feras ardentius persecutus, dispersis aliò atque aliò focijs, viam & se amisit. Itaque, quàm licuit, exitum quæsiuit. Tandem, per densas arbores, sub initium noctis, ad eam ipsam casam delatus est, in qua Lupoldus præsidium suum credidit

didit esse constitutum. Viuendi ratio, in Comite atq; vxore eius, etiam vultum mutârat, vt ab Imperatore non agnosceretur. Pallor os infederat; genæ erant colore mustellino; capilli prolixè in humeros descenderant; facies rugis & squallore deformata carbonarium referebat; denique ipsa etiam in siluis barba siluescebat. Ita incognitus ipse, probè cognitum hospitio excepit Imperatorem, eique, quæ solitudo concessit, ruris, & agelli solatia ministravit. Cogitate quis tunc sensus Lupoldo, quis coniugii eius fuerit. In ambiguo utiq; consilio anxie deliberârunt, occultine Cæsarem atq; incogniti dimittere, an se prodere atque delicti veniam petere deberent? Miserum erat, in solitudine habitare; rogare veniam, periculosum; latere tutius esse arbitrabantur.

Quanquam prope plus Deus manifestauit, quàm ipsi occultauerunt. Ea enim ipsa nocte, qua Cæsar, apud illos, diuertit, vxor Comitis viro suo prolem masculam peperit. Qua genita, pariter vox vna pueri vagientis, & altera de cælo, ad aures Imperatoris accidit, his verbis: *O Imperator, infans iste erit tibi gener & heres.* Ac, ne irrita esset, vox hæc eadem, tertia vice, est repe-

tita: *ô Imperator, infans iste erit tibi gener & heres.* Indomitas hæc verba, in animo Imperatoris, curas excitauerunt. Egone filiam meam rustico dem in matrimonium? ope mea, & bona mea ad hunc terræ filium transibunt? Non transibunt. Igitur, quod Herodi olim furor suggessit, vt regem Iudæorum esse delineret; id etiam suggessit Conrado inuidia. Somno omni ablato, vix diem expectare poterat, alioqui non molliter cubans. Quare, prima luce, inde se proripiens, famulos comitésq; suos quæsiuit. Nec minore sollicitudine quæsiuerunt illi Imperatorem. Vt citius se reperirent, canum latratus indicium fuit.

Quàm primùm in suos incidit, duobus seuerè mandauit, vt mapale, non ita procul dissitum, quærerent, in quo ipse pernoctârit. Illi nihil aliud diuinabant, quàm præmium hospitij se ad loci inquilinum relatu-ros; cùm ecce longè aliud mandatum accipiunt, ac, præmij loco, luctum in pauperem domum portant. Iuramento astrictis præcipit ira iniusta feruens Imperator, vt natum, præterita nocte, puerum occidant, & cor illius ad se referant argumento cædis
pera-

peracta. Eunt inuiti percussores, lares, parentes, & infantem, in sinu matris, iacentem inueniunt: paucis, quid facere iussi sint, exponunt. Quis tunc sensus, quæ mens fuerit, ad hunc nuncium, moestissimorum parentum, vos cogitate. Nempe, inquiebant, hoc meruimus hospitij, & quidquid in eo erat, oblatione? Hæc gratia reponitur? Infans vnum diem non integrum viuet? Quid autem hic peccauit? cur non potius parentes interficiuntur, in filio superuicturi? Vox de cælo missa, ô Imperator, tibi irâ inflammavit. Contra superos, non contra mortales, pugnas; illis causam, illis sobolem nostram committimus, quando vim vi repellere non conceditur. Tu, Deus, hunc nobis filium dedisti; tu eum recipe; si uolueris, *generatio & generatio laudabit opera tua: Ps. 144. 4.* & *potentiam tuam pronuntiabunt.* Ita locuti, vltimum haud ambiguè, osculum infanti impresserunt, lachrymis genas illius calefacientes. Molliti sunt penè & ipsi tantæ crudelitatis legati paterno affectu; sed, vt fit, metu Imperatoris non ausi sunt esse clementes in innocentem; veriti, ne, alijs submissis & puerum inuenturis, ipsi periclitarentur.

Abripitur infans, & viuum funus, è domo sua, vident efferri miserabiles parentes. Igitur nemo restabat, qui aut opem ei ferret, aut causam, pro eo, peroraret. Solus **Pf. 145.7.** Deus, qui *erigit elisos*, ex infante ipso oratorem fecit, omni Cicerone, eloquentiorem. Nihil erat, quod in recens nato puero non loqueretur. Cum fleret, mouebat; risu precabatur; motu brachiorum videbatur concionari. Sed nihil disertius fuit, quam forma, & proportio totius faciei. Quoties ergo puerum aspiciebant satellites, animus illis variabatur; sentiebantque, naturam reluctari, quotiescunq; manum capulo admouebant, ad illum iugulandum. Tandem vnus eorum ait: Vultui inscripsit natura indolem, atque è flore apparet, quis fructus sperari possit. Nefas est interficere tantam venustatem. Ego manus meas hoc sanguine non impiabo. Neque ego, inquit alter. At quid, si exponimus, continget derelicto? Quid interest, à ferrone pereat, an à lupo deuoretur? Placuit eum arbori imponere, &, velut peregrinam auem, in nido collocare. Inde liber euolauit aquila olim futurus. *Frustra enim iacitur rete, ante oculos penatorum.* Erras, Imperator: quod è cælo au-

Prou. I.

17.

audisti, fiet; non quod, inuito cælo, cruenta manu es machinatus. Frustra Moysen Pharao voluit infantem in flumine aquis suffocare: frustra infantem Christum Herodes militum ferro trucidare. *Qui habitat in adiutorio altissimi: in protectione Dei celi commorabitur.* Psal. 90.
1.

Infante, intra ramos, à trunco, in orbem diffusos, composito, noua satellitum mentes pulsauit cogitatio. Etenim in signū interfecti pueri, cor eius iussi sunt ad Imperatorem afferre infandæ lanienæ ministri: absque hoc si venirent, se ipsos, tanquam perfidos, videbant vitam perdituros. Trahebant, velut in venatu, secum duos venaticos canes. Igitur vnus fune ad se rapiens canem, En, ait, hunc tibi vertagum, acrem, expeditum,

Ille sum leporem qui tibi dente feret.

Leporis cor, pro pueri corde, ostensum, factis testabitur, nos mandata esse executos.

Dixit: Ecce lepus iuuenum per crura resurgens

cani se capiendum, & satelliti necandum, quasi succidaneam hostiam, obiecit. Adeo in historia hac verum est, quod olim, in fabula, de cerua Iphigeniæ substituta, fi-

H 5 etum

Martial.
lib. 14.

Gotfrid.
Viterb.
loc. cit.

Etum fuit. Cor execant lepori, tepidumq; referunt Imperatori, à quo, de fidelitate laudati, etiam præmium acceperunt simulatæ crudelitatis.

Dum hæc ab Imperatore geruntur, puer expositus & fame periturus, qui gressu se mouere non potuit, ploratu alios acciuit. Dux quippe in aula clarissimus (Ducem Alemanniæ Ernestum II. vocat Crusius) eodem loco, errans, immo velut Angelus ad Agar, à Deo missus expositi infantis audiuit eiulatum. Verso igitur equo, vocem sequitur, puerum velut nouum Oedipum inuenit; & miseratione motus, nemine sciente, domum portat. Erat illi sterilis vxor, qua eiusmodi etiam sibi filium optante, ait: Quid si, cum natura negat, Deus hunc nobis filium dedisset? Censet coniux eum adoptandum. Enimvero, ait, Dux quid si de te natum fingas, prolemque tuam ac meam esse affirmes? Placet feminæ consilium, iubetque, intempesta nocte, de lecto surgere Ducem, atque omnibus, cum gaudio, nunciare, *Ducissam peperisse*. Volat fama, & creditur ubiq; speciosum mendacium. Nec minus versute maritus patrem, quam vxor puerperam simulauit. Fit concursus, existit gratulatio;

lau-

laudatur partus, & , consueta adulatione, dicitur ab omnibus patrissare; nomen illi inditur Henricus. Qui etsi non verus fuit Ducis gnatus, veris tamen vtrumq; gaudijs impleuit; quòd annis procedentibus, virtute, scientiisq;, ac præsertim arte militari mirificè excelleret, omniâq; decenter ageret. Hæc tam secundâ Henrici fortunâ, Stygius Alastor, non longè post, conatus est euertere.

Quintum decimum iam agebat Henricus annum, cum, posita prætexta, ad paludamentum atque militiam aptabatur. Eo tempore, Ducem Rauenspurgi inuisit Conradus Imperator. Henricus, vt par erat, inter primos astitit, qui ei ministrabant. Sed & inter primos eminuit: forma recens: facies nitida; capilli flauï & succino æmuli; statura, qualis heroëm decet, nihil in eo vulgare ostendebant. Hunc attentius contemplatus Cæsar, cepit secum primò reputare formam, tum mores, tum quo stemmate esset oriundus. Ducem igitur interrogauit: Cuiusnam puer iste esset? Duce suum esse asseuerante, cepit cogitare, quo pacto tam annosæ sterilitatis mater filium, post tot matrimonij lustra, peperisset; deinde, malo genio semper deteriora suggerente,
alia

alia ex alijs connectens, fictitium esse filium illum censuit; tandem suspicatus est, hunc ipsum esse puerum, quem in silua, interfici iussisset; quique ad regnum ac diadema, cælesti voce, esset designatus. Metuens igitur sceptro vel incertæ statuit suspitioni obsequendum, puerumque, securitatis causa, è medio tollendum, cuiuscunque parentis esset. Ad hoc consilium perficiendum, laudat Duci filium, eumque Achilli æquiparat; laudatum petit à parente, inter aulicos porro proceres educandū. Obtendit Dux Henrici ætatem teneram; obijcit litterarum adhuc exactiùs addiscendarū necessitatem, & mille talia. omnia in cassum. omnia enim vel elidit vel eludit Conradus. In summa, abducitur, inuito patre; iuuenis, in silua, seruatus, periturus in aula. Abductū seriò interrogat,

Quod genus, unde domo, qui te genuere parentes?

Henricus, quia aliud nesciebat, id, quod putabat se scire, respondit: *Ducem esse suum parentem, Ducissam matrem, ab his se à teneris unguiculis eductum; neq; aliud sibi constare.*

O suspicio, quàm indomitum es malum! & quantorum fons malorū! Qui Duci non adhibuerat fidem, neque puero credit, &

Furijs

Furijs animum stimulantibus, æmulo exitiū parat. Aberat tunc Aquisgranū septem dierum itinere ab Imperatore, eò, sua manu, Cæsar exarat litteras quibus Imperatrici mandat, vt, accepta epistola, latorem eius illicò iubeat interfici. Litteras in hunc modum compositas Henrico tradit, tanquam nouo Vriæ, & Bellerophontæ, vtique; iubetque &, secretò, & celeriter ad Imperatricem perferre. Portat ille nescius & exultabundus mortis suæ compendiū: &, ne tardiùs veniat ad suum macellum, quanta contentione potest properat. Quod multis hodièque contingit, qui sibi plaudunt, cum à Principibus, vel Regibus, vel Imperatoribus legationem, per speciē honoris, accipiunt, in perniciem omnium suarum fortunarum; neque rarò in æternæ salutis iacturam. Quod alta mente reponere debent magnates, generosi, atq; illustres; qui sæpe suo de exitio triumphant. Quod & huic Henrico contigit.

Sed iterum hîc mihi exclamandum est:

Qui habitat in adiutorio Altissimi, in protectione Dei cali commorabitur. Psal. 90.
Siquidem iuuenis
iste omnium malorum insidiarumq; inscius,
de via diuertit ad quendā sacerdotem (Spi-
ren-

rensem Decanum quidam vocant) cibum & quietem capturus. Excipit tractatque eum perquam humaniter sacerdos. A mensa surgentem, & lassitudine victum, in scamno, recumbentem dormire finit. E pera dormientis litteræ conspectui se se exeruerunt. Ibi curiositas sacerdotem incendit sciendi, quid noui illis litteris portaretur. Clam educit illas, aperit, legit funestum theta. lectæ attonito è manu ceciderunt. Ergone tu, iuuenis, inquiebat, necis tuæ ipse es baiulus? ergo tam insignis indoles peribit? ergo tam præstans heros morietur? nequaquam morietur. Et, cum dicto, quæ nocuissent, rasit, eorumque loco, scite reposuit: *Cum videris hunc puerum, ô Regina, statim da ei filiam nostram in uxorem, sicut diligis vitam tuam.* Has sic emendatas litteras scite iterum clausas in iuuenis saccum reposuit dormientis. Orto die, Henricus, gratijs hospiti actis, abitum parabat. Cui hospes & ipse iter lætum precatus, obsequia obtulit, etiam atque etiam rogans, ne sui obliuisceretur, si rex fieret. Excepit hoc dictum, cum risu Henricus, tanquam ioco prolatum, festinusque Aquisgranum deproperauit.

Aquisgrani Imperatrix lectam epistolam
filie,

filia, vnà cum iuuenelatore; dein etiam reliquis aulae proceribus; denique & curiae ostendit. Respondent omnes, ipsam iuuenis egregiam formam, epistolae instar, esse; verba, mores, gestus generosae mentis argumentum praeseferre, & si haec deessent, tamen Caesaris tam seriae voluntati satisfaciendum. Fit extemplo ingens apparatus: & ante solem occasum, extemporales nuptiae, ingenti omnium gaudio, celebrantur. Postera luce, alterae à Caesare adsunt litterae, quibus scire se velle, scripsit, num ea, quae in praecedentibus, mandarat, facta sint? Rescripsit Imperatrix, difficile quidem sibi accidisse, vt, tantis temporum angustijs circumscripta, nuptias filiae cum Henrico adornaret, mandantis tamen Imperatoris adeo seuerae authoritati & se, & omnes actutum parendum iudicauisse: habere igitur & iuuenem sponsam regiam, & filiam sponsum regio sanguine dignum. Legit, & obstupuit, tam inexpectata responsione Caesar, atque illico se in viam dedit, & quam festinatissimè Aquisgranum profectus obuiam habuit Imperatricem, ac filiam, quae sponsum, immo iam generum Imperatori manu ductum praesentauit. Ibi certamen in
pe-

pectore Imperatoris extitit, quale nunquam antè, in vita sua, est expertus. Hinc ira, inde clementia; hinc furor, inde ratio; hinc vindicandi libido, inde diuinæ prouidentiaæ modus colluctabantur: Tremuit ad hunc aspectum iuuenis; expalluit recens nupta; externata est ipsa Imperatrix: omnes se se putabant interituros. Vicit tandem ratio; perorauit natura, præualuit Deus: Mutato itaque vultu, Cæsar lætus iam, & omni ira depulsa, Imperatrici, notisque nuptis arridens dixit: Verè Deus, *Tu terribilis es, & quis resistet tibi?* Verè Dominus *Sapiens corde est, & fortis robore: quis restitit ei, & pacem habuit?* Subiungit Imperatrix: Deus hoc fecit; cuius sapientia immensa, cuius potentia infinita est: huic laudes dicamus. Vnum tamen me angit, & pacem habere non sinit, incerta profapiaæ origo. Si sciuerò, generum me habere stirpis antiquæ, beatam me existimabo. Adigitur dux, ipsa euentus prosperitate, adiguntur duo satellites, ad verum sponte sua prodendum. Fatentur, quæ egerunt. Vocatur è filia Comes, qui cum se ad supplicium putaret citari, filium inuenit Cæsaris generum factum. Martinus Cru-
sius in Annal. Sueuiæ lib. 6. part. 2. ex quo-
run-

Psal. 75.

8. Iob. 9.

4.

rundam sententia confirmat, quod Lufius Contarinus scribit, etiam factum Imperij successorem: quod etsi alijs Henricum alium successorem nominantibus non conueniat, tamen aptè potest ad mores trahi: vt mox audiemus. In loco, vbi Comes delituit, Monachis templum struitur & domus, quæ Hirsaugia appellatur, notissimum hodièque, in Wirtenbergia, monasterium, cuius vt illustrior esset natalis origo, à tantorum Principum *casibus* fuit accipienda.

CAPVT VI.

Historia Superioris ambages & CASVS, per corollaria, explicantur.

§. I.

Quinam supra dictum Comitem malè imitentur?

Tinam Comes iste, siue Palatinus, siue quicunq; alius, haberet multos imitatores! Enimuerò habet multos, sed rebellando. Habet etiam multos, qui in gratiam Principum recipiuntur: sed paucos, qui sic recepti, curent etiam in Numinis gratiam recipi, atque, vel de spolijs & rapinis suis, ædes Deo Diuisq; sacras